

Posamezna številka stane 1 krom.

Posamezna številka stane 1 krom.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

88. številka.

Maribor, dne 5. septembra 1921.

Letnik XIII.

Krvavi bajram.

Po južni Srbiji in sedaj posebno v Sandžaku divjajo odmetniki ali kačaki, za njimi pa žandarji in vsakovrstni „dobrovoljci“. V teh krajih, ki so bilanes pozorišče tako krvavih izgrediv življenja, ki od davno odmetništvo ali hajduštvo — danes proslavljeno in idealizirano, jutri proketo in slikano z naj temnejšo barvo.

Med vojsko so odmetniki vznemirjali avstrijske in nemške okupacijske oblasti in postojanke, bili so uporniki proti tujemu jarmu — eni v pravi zavesti, drugi pa samo zato, ker jim je bilo ljubše nevarno življenje po sumi, kot pa tlaka doma. Med njimi je bilo dosti avstrijskih dezertirjev in muslimanov.

Pride preobrat in bilo je upati, da se odmetništvo likvidira. To bi se bilo tudi zgodilo, če bi s preobratom nastopila tudi plemenska in verska toleranca, ki pa žal nikdar ni bila in ne bo lasnost tistih, ki si lastijo vse za sluge „osvobojevalca“. „Bela roka“, di vji radikalizem in nenasitni materijalni pohlep ni dopustil, da pride do miru, da se v divjih borbah napete mislice in strasti poležejo.

„Porodičarji“ so hoteli za profitom maso pa pustili, da se svoji mentaliteti primerno udeležijo, izraja in izpustje, kar se je tudi temeljito izvršilo: Črno gorcu „majčino majku“, muslimanu pa brado, bulo (ženo), koran in Bog zna kaj še.

Sovraštvo je divjalo, kri se je prelivala iz grabežljivosti in osvete — in odmetništvo je ostalo. Ne bomo se spuščali v podrobnosti — saj srbski listi o tem pišejo dovolj in tudi nehoti resnico govore — pribijemo samo to, da med srbskim in muslimanskim seljakom ni vzklilo sovraštvo samo od sebe, da so bili časi najlepše sloge in da je edinole šovinistična talni-inteligenca netila versko in plemensko sovraštvo.

Ti razkrajajoči elementi so prišli do velike moči in veljave, dobivali so dekrete ali pa so se sami postavljali za „načelnike“, „predsednike“ in druge visoke funkcije, divji alavizem ni jim dal miru in tako so iskali „dušmanine“ med miru in sprave željnimi seljastvom. Beograjski veljaki so jim popolnoma zaupali že radi tega, da ne bi ta ali oni, ki se je mehko vsedel v Beogradu, prišel v nevarnost, da zamenja kakega nesposobnega „činovnika“ v neprijazni južni Srbiji.

Vse je bilo v redu, četudi se je vedno govorilo o odmetnikih, to pa s takim mirom, ko o kaki tradicionalni ustanovi naše države. Minister policije je bil s svojimi ljudmi zadovoljen, in sedaj, kot gori na vseh koncih in krajih, si sposodi vojaško silo, da zatreti, kar se mu poprej ni poljubilo kulturnim in vzgojevalnim potom zavirati. To je jako enostavno postopanje, katero bi zadel vsak navaden žandar.

Ljudstvu se ni nikdar povedalo — kaj je država in tako se navadni človek zanaša samo na urne pete in v skrajnem slučaju na puško, paša-činovnik pa na močna vojaška krčila.

Čast in poštenje sploh nima kurza in posamezno človeško življenje nima posebne vrednosti. Če je kdo zginil, je pač zginil, če je pandur koga ubil in če se je slučajno o tem govorilo, se je pač poročalo, da je žalil kralja in — srbsko vojsko. Minister policije, ki ni pronečeval napetega položaja, se prav gotovo ni brigal za take „sitnice“. — Kako se se taki izgovori pri rabi orožja udomačili med žandarstvom, vidimo tudi iz tega, da se žandar, ki se zagovarja radi roparskega umora v Sarajevu, brani s tem, da je njegova žrtev „žalila kralja in vojsko.“ V Sarajevu ta izgovor ni držal, sodnija je urdila, da je žandar trgovca ubil, o ropal in celo slekel, v južni Srbiji so se pa take prigodbe tudi drugače tolmačile.

Policijska politika v državi SHS boleha bolj in bolj, ker manjka kultura zgoraj in zato tudi spodaj.

Kje so separatisti?

Pravijo, da smo mi in ne vidijo beograjske porodice, ki sistematično zapravlja in upropašča „prečanski“ svet iz nemarnosti, nadutosti in lenobe, ki je tako velika, da se niti do geografskih pojmov o naši domovini ni povsela. Črni Drin ji je bolj na srečo kakor Koroška, Skadar bolj kot Rijeka in v skrajnem slučaju bi bili pripravljeni reči: vrag vas nesi, sami da si ohranijo od „prečanov“ nemoteno torišče o kostenelega separatizma. Taki so že od nekdaj in s „škodljivci in separatisti“ so osovali tudi tiste, ki so se z njimi vama ob rami borili.

V „Slobodni Tribuni“ se oglašajo dobrovoljci in donajajo pester slike velesrbskega separatizma. Med drugimi tudi to: Celo merodajni ruski faktorji so menili, da mora biti dobra legija temeljni kamen naše velike in ujedinjene domovine in oficirji-dobrovoljci se širili idejo jedinstva treh plemen in treh ver: velesrbska „bela roka“ je pa to tako-le prepovedala:

„Komandantu srbskega dobr. odre

da, Očesa! — Doznan sem, da se širijo v odredu razne politične ideje, ki izzivajo nezadovoljstvo in separatizem, zato naj komandant vse ukrene, da se škodljivo delovanje prepreči. — 27. marca 1916. Vojni poslanik: pukovnik Bran. L. Leontkijevič.“

Hrvatski in slovenski dobrovoljci so se radi tega pritožili pri poveljniku odreda in zahtevali, da on pri častniškem zboru izjavi, da se akt po njegovem mnenju ne nanaša na propagiranje jugoslovanstva.

Obljubil je sicer vse, pred zborom je pa dejal, da jugoslovanstvo nima — mesta v srbskem odredu, da je bolje, če ostanejo samo tri kaplje krvi — Pa je čisto srbske.

Ko so prišli dobrovoljci na Krf, je bilo prvo delo poveljnika pukovnika g. Hadžića, dajati ta akt osem oficirjem na „podpis.“

To je višek separatizma in pomanjkanja vsake tolerance celo tedaj, ko se v težkih bojih in mukah meša kri vseh treh plemen.

Parlament, kje si!

V naši državi se od zgoraj dela nered in ruši ustava ter zasmehuje temeljne pravice ljudstva in njegovih zastopnikov. Na ta način se ruši ugled in zaupanje v državo in državna zavest se ne krepi, temveč gasne in umira.

Proti jasnim določbam naše ustave in proti vsem parlamentarnim običajem v parlamentarnih državah — je razglasilo Pašičevo ministrstvo in si samolastno dalo, da ne rečemo usurpiralo, pravico pobirati stare in nove davščine. Razglasilo je takojimenovani zakon o proračunskih dvanajstinah in sicer za sedem mesecev, kar bi je v o braz vsem ustavnim določbam o proračunu in vsem parlamentarnim pravicam in običajem.

Pašičevo ministrstvo je dalje proti ustavnim določbam in rušeč temeljna prava parlamenta razglasilo zakon o

državni trošarini, o taksah in pristojbinah. Niti formalno niti stvarno tega ni imelo pravice. Na podlagi tega „zakona“ je finančni minister Kumandni izdal pravilnik za izvrševanje do ločil o taksah.

Tudi si je Pašičevo ministrstvo v odsotnosti kralja izdalo „Uredbo o na građi finančnih uradnikov in drugih uslužbencev za pobiranje davkov.“ In ta uredba je največja sramota za državo, ki hoče biti pravna in urejena. Stavi nas na nivo najbolj zanikernih orijentaliskih držav ter vzbuja nezau panje in sovraštvo do državnih organov, državljanse pa stavi na nivo zgolj eksploatacijskega objekta.

K vsemu temu molči parlament in posebej vladna večina! Na zatožno — klop z vlado, ki krši ustavo in temeljna prava parlamenta!

Kdo straži državne meje?

V naši SHS kraljevini smo najbolj ponosni na našo vojsko. Tudi inozemski veščaki militarizma trdijo, da ni in ne bo v doglednem času bolj šega vojaka od Jugoslovana. Ker imamo torej tako številno, hrabro in dobro vojsko, ki tudi davkoplačevalce največ stane, bi vsakdo pričakoval, da porablja naša vlada vojsko za straženje in čuvanje mej. Vendar bridko bi se zmotil, kdor bi mislil, da smatrajo naši vladinovi naše vojaštvo kot obmejno stražo napram našim sosedom, ki prežijo od vseh strani na nas, kot jastrebi na piščeta.

Zgubili smo Koroško in vsi smo pričakovali tedaj, da nam bo naša vojska pripomogla vsaj do Koroške posesti do Drave. Čakali in čakali smo na to številno hrabro vojsko, a čakali in še čakamo danes zamanj.

Kakor s Koroško je bilo tudi z Reko in Barošem.

Pred Madžari smo že morali po-

begniti iz Pečuha in Baranje, naša vojska se ni niti najmanj ustavljala. Ogrom.

Da je naša vojna sila nekaka u-ganka, so menda uvideli sedaj celo v Beogradu na najvišjem mestu, kjer odredajo in izročajo stražo naših mej Wranglovim beguncem in donskim kozakom. Prvi bodo čuvali našo zemljo napram Madžarom, da nam ti ne u-grabijo še več kakor so nam že, drugi pa nas bodo branili pred vpadi in požigi arnavtskih tolpe.

Naša številna, hrabra in lastna vojska nam ni zasigurala mej, ki nam pripadejo po narodnem pravu; sedaj nam pa naj ubranijo preostanek tuje-rodni, begunski elementi iz daljne Rusije? Res daleč smo prišli pod sedanjim režimom policajdemokracije, kateri ne zadostujejo lastni žandarji in vojaštvo, ampak si je potegnila v pomoč še Wranglovce in donske kozake.

Pribičević v Častni legiji!

Policaiminister je dobil francoski red „Častne Legije“ in po beograjskih listih je strašen hrup in trušč. „Balkan“, „Tribuna“ in drugi tekmujejo v ropotanju in ogorčenju.

Iz pestrih cvetk očitanja, ogorčenja in ironije izberemo samo nekatere. Legion d'honneur — in Pribičević, kot Bog in klobučar!

Ta častni red je dobilo mesto Beograd za junaško prenašanje trpljenja pustošenja in vseh vojnih grozot, za vse okrutne udarce iz Pešte, v kateri se je Pribičević zatekal, ki naj nosi danes isti orden kot učeniki in juna-ki!

Junaki albanske Golgote so brez ordena, Pribičević ga pa ima, ker je spletkaril okrog grofa Tisza v Pešti. Od intrig je živel, na gotovo je sedel in danes naj bo v Častni legiji!

Kdor ordene deli, mora že vedeti komu jih da. Francozi pravijo, da je ta orden za tiste, ki tvorijo večino naroda in njegovega stremjenja, Pribičević pa, ki je v Beogradu osvojen v Hrvatski poznani kot vsiljiva teroristična „rasica“, ga pa ima.

Zakaj? Menda radi brezprimerne sistematične reakcije in njegove ambiciozne megalomanije, ali pa zato, ker simulira „unaškega boritelja“ proti ne-

varnosti, ki ogroža državo, ali pa zato, ker je skrajno reakcionaren, pohlepen intrigant in se nazivlje „demo krat.“

Vsa ta očitanja, pa naj si bode v tem ali onem listu, končujejo z zahtevom, da se tak koruptni in megalomani plevel izruje in da naj se Francozi in drugi, ki hočejo biti z nami, oglasijo pri narodu in ne pri parazitihi.

Draginja.

Po neizpodbitnih zaslugah sedanje vlade se je v naša mesta priplazila vnovič — draginja. Ljubljanski listi pišejo, da postajajo cene za srednji sloj nedosegljive. Iste težave, ki obiskujejo belo Ljubljano, pa pritiskajo tudi na obmejni Maribor in druga mesteca naše severne Slovenije. Revni ljudje, o-sobito pripadniki delavskih slojev, nadalje nižji nastavljenici s primerno malenkostnimi plačami, se danes borijo s klonjenimi duhovi za vsakdanji kruh in gledajo s strahom in bojaznijo v bližnjo bodočnost. Sirokih slojev našega ljudstva se loteva nevolja, ki jo še v posebno izdatni meri zvišuje toliko pereče stanovanjsko vprašanje.

Kaj bo? Tako se povprašujejo ti sočeri posamezniki. Kdo nam naj pomaga iz nevzdržnega stanja in kakšnih sredstev naj bi se javnost poslužila, da se odpomore brezprimernemu izkoriščanju od strani bankokratskega izvozničarstva? Odgovor na to vprašanje je silno težak. Prepričani smo, da bo slo pod demokrasko-radikalno egido čimdalje bolj navzdol. Tisti, ki so sedaj na vladi, so odkriti pristaši in zagovorniki ljudstvu krivičnega ve-rekapitalizma. Člani beograjske „porodice“ in prečanski advokati niso in ne bodo nikdar imeli potrebnega smisla za ljudske krize in težave. Izvozničarstvo je slavilo pod vlado kapitalističnih strank pravcate ofgije. V demokratskih in deloma tudi radikalnih ministrih so našli spekulanti z ljudskim premoženjem svoje najboljše zaščitnike. In baš ti zaščitniki so l. 1919 preprečili udeležitev velepomembne Središnje zadruge, ki je bila na inicijativo dr. Korošca ustanovljena z namenom, da obnovi vse naše gospodar-sko življenje na temeljih socialne pravičnosti in krščanskega bratoljublja. To Središnja zadruga, načrt takratnega ministra dr. Korošca, so kapitalistični neprijatelji ljudstva spravili iz sveta, ker je pričela ogroževati brez-obzirno izkoriščanje naroda. Bankirji, finančni velmožje in židovski špekulanti so iz strahu pred ogromnimi izgubami zastavili ves vpliv, da so se v zadnjem trenutku onemogočili sijajno zamišljen načrt našega voditelja.

Kakšen kontrast med protiljudsko nakano demokraskih kapitalistov, ter med humanitarnimi naredbami bivšega prehranjevalnega ministra dr. Korošca! Ves bankokratski Izrael je zavilil, ko je dr. Korošec postavil banatske kapitaliste in „pšenične aristokrate“ pod zaželjeno kuratelo! Kdo izmed naših najsiropenejših nasprotnikov si upa izjaviti, da takratne življenjske razmere niso bile na potu izboljšanja? Danes dr. Korošec ne ministruje več, njegove Središnje zadruge, ki bi nam bila postavila na povojne razvaline ponosno stavbo ljudskega blagostanja in splošne zadovoljnosti, tudi ni več; življenje pa nam grenijo z visokimi davki, tarifami taksami, o-mejitvijo osebnih svobode itd. Ker pa mera ljudskega trpljenja še ni polna, so nam poslali — draginjo!

To naj si zapomnijo tisti, ki so svojčas kričali o nesocialnosti naših voditeljev, danes pa molče uvidevajo, da nas beograjski centralisti vodijo v neizogibno gospodarsko katastrofo.

V nedeljo, dne 11. septembra se vrši v Slov. Bistrici velika orlovska slavnost!

Politični pregled.

KRALJEVINA SHS.

Politično življenje je v zadnjem času v Beogradu nekako čisto zamrlo. Zadnji čas se je sicer vršilo nekoliko ministrskih sej, a potek teh posvetovanj je znan menda samo ministrom. Sedaj pa tudi ministrski svet ne bo zboroval, ker odpotuje Pašić v Pariz k regentu in si kar 3 ministri ogledujejo ljubljanski sejm. — Svojo, državno in demokratsko varnost varuje ter čuva iz Beograda ven edino naš g. Svetozar Pribičević.

ITALIJA.

Vandalske fašistovske tolpe so zopet na delu z ognjem in mečem po neodrešeni domovini. Tako so zopet tržaški fašisti dne 2. t. m. ob 3. uri zjutraj zažgali Narodni dom pri Sv. Ivanu v Trstu. Cisto sta uničena gledališka dvorana in oder. Cela vandalska škoda se ceni na en četrt milijona.

AVSTRIJA.

Avstrija je že začela z zasedbo zapadne Madžarske in je poslala v prvo čono že več bataljonov, v drugo čono se še ne upa, tako dolgo, dokler se ne bo posrečilo medzavezniški komisiji, da pregovori Madžaro na mirno prodajo tudi te cone.

FRANCIJA.

M. z. a. d. n. j. e. m. č. a. s. u. se veliko piše o rekonstrukciji Briandovega kabineta. Pred vsem bo zamenjan dosedanja finančni minister Domuier z obnovitvenim ministrom Loucheurjem. — Da se doseže ta preosnova, bo podalo celotno Briandovo ministrstvo ostavko formelnega značaja.

GRSKA.

V kakem štadiju je sedaj grško-turška vojna, ni znano, ker po grških poročilih zmagojuje grške čete, po turških pa Turki.

Dekliški tabor

se vrši dne 8. septembra t. l., takoj po pozni maši na Homcu pri Slova. Gradcu za čekanijo Staritrg in Sa. leško dolino. Govori č. g. profesor dr. Šeraj. Nastopijo mladenke vseli sosednjih župnij. Vabljeni so tudi mladenke iz drugih dežel, posebno iz vuzenške in s Koroške.

Kaj delajo ministri —

Š. Pašićeve tolažbe. Bivši načelnik Bela Linder iz Pečuha je bil pri staremu Pašiću ter mu potožil gorje baranjskega prebivalstva pod Hortyevovo vladjo. Pašić ga je lepo poslušal, da je razumel, se ne ve, gladi je brado in nazadnje obljubil, da se bo prilegi narodov za to ljudstvo oliko zavzel, kolikor pač dopušča okvir Wilsonovih točk, ki ščitijo narodno voljo. Stari ljudje so pač samo za stare recepte, kočljivo je pa vendarle vprašalo koliko od teh točk je še ostalo v Pašićevem oslabelem spominu in pa to, če Pašić še sploh kaj zine v navzočnosti „milih“ zaveznikov. Radikalnejši glasovi za obrano narodnostnih interesov zahtevajo gluha ušesa.

d. Kovčeg ministra dr. Kukovca. Minister dr. Kukovec objavlja v „Novi dobi“: „Moj kovčeg je bil zmiraj — pripravljen, da ga nabašem in da zapustim svoje ministrsko mesto.“ Vemo, da je Kukovec kovčeg že davno poln, česa, si lahko vsakdo misli. V drugih državah ne nabasujejo ministri — svojih kovčegov v ministrstvih, ampak odhajajo praznih rok od ministrskih miz, le v naši kraljevini so naši sedanjí ministri vedno pripravljeni, da nabašejo svoje kovčege in zapustijo ministrska mesta. To basanje ministrskih kovčegov pa žalibog najbolj občutijo SHS davkoplačevalci.

d. Sami se bičajo! Predno je še vstopil muslimanski klub v vladjo, se je hodža (duhovnik) Sahib Korkut trudil na vse načine, kako bi pač najbolje dokazal svojim sorojakom potrebo usodnega skoka v Pašićev kabinet. — Sladke so bile vabe, s katerimi jih je Pašić navsezadnje vendarle spravil v svoje mreže. Sedaj se pa že kujajo. Se rajejska cenzura je pred par dnevi zaplenila cel uvodnik muslimanskega lista „Pravda.“ Kaj takega je mogoče le

edino na Balkanu. Vlada je zaplenila uvodni članek lista, ki ga izdaja in urejuje vladna stranka! Sedaj se „Pravda“ zgraža nad nevzdržnim režimom in se pritožuje nad Pribičevićem nasiljem. Članek „Kuda to vodi?“ z dne 30. p. m. je spisan v obliki žalostne remija. Da, da, saj smo vedeli, kaj bo sledilo! Po smrti, pravijo, ni več pokore...

d. Tič pa tič! Prosluli pomočnik zunanje ministra Tiča Popović je politično zbolel. Nekaj časa se je otepal in branil na razne napade in očitavanja lenobe, nemarnosti, brezbriznosti itd., sedaj si je pa mislil: pišife me — in zbolel. Možakar je res prav orientalsko dosleden. Rekli so mu, da je len, zato jim pa pokaže, da je lahko še bolj len in gre na — dvomesečni dopust. Misli pa ne smemo, da bo odletel, o ne, to je tič, ki ne odleti, temveč naprej sedi ob polnem koritu. Vsi ti tiči pripadajo beograjski porodici in so zato v „proslavo“ naše politike neobhodno potrebni. Savič, kateremu je ameriška vlada pokazala vrata, je že na potu na Dunaj, da nas tam tudi tako „sijajno“ zastopa. Uboji Avstrijanci mu seveda ne bodo tako zagodili kot mogočni Amerikanci, ker si ne upajo.

Vladajo, kakor znajo —

d. Korupcija. „Slov. Narod“ poroča, da je ministrski svet določil 1500 dinarjev mesečne pokojnine dalmatinskemu policajdemokratu don Jurju Bikanjini, bivšemu predsedniku začasnega narodnega predstavnštva. (To je višek nesramnosti, ki si je je dovolila vlada. Don Turaj Bikanjini je storil v dnevih po preobratu za takozvano „narodno“ stvar le bore malo. Njegova „zasluga“ je obstojala v tem, da je kot kanonik vstopil v vrste demokratov. Za to ogabno uskoštvo so ga nagradili sedaj z mastno pokojnino. Če bodo vsakemu historiku, ki pripada državotvornim strankam, postregli s tako letimi pokojninami, bo državotvorna ideja res pridobila nekaj „ugleda“ med našim ljudstvom. Davkoplačevalci, zapomnite si, kako razmetujejo vaše težko vplačane in iztirjane dinarje!

d. Dolgo... dolgo je trebalo, — predno se je odločila generalna direkcija naših carinarn, da je začela pripravljati zakon o premeščenju mnogih carinikov. Ta vest, da se pripravlja zakon o premeščitvi carinikov, je namig mnogokaterim poštenjakovičem okrog naših carinarn, da po dr. Kukovčevem navodilu nabašejo svoje kovčge, ker se bodo vsedli h kaki drugi carinski mizi.

d. Korumpirani uradniki novosadske carinarne. Novosadski list „Jedinstvo“ piše, da bo preiskava o zlorabah novosadskih carinskih uradnikov kmalu končana. Rezultat preiskave, katere je vodil inspektor generalne direkcije carin, g. Rado Bugdič, je naravnost presenetljiv. Po zakonu o carinarnah pripadajo predpisane diurnine (dnevni) carinikom samo takrat, ako se vrši pregled blaga na ladiji, oziroma železnici. V vsakem drugem slučaju mora uradnik izvršiti ta posel brez posebnega honorarja. V Novem Sadu pa so cariniki delali drugače. Zahtevali so redno visoke nagrade, niso pa izdajali za sprejete svote nikakih potrdil. Blagajnik si je nagrabil na ta način celo premoženje. V nekaterih slučajih je od ene same stranke zahteval po 1500 dinarjev. Ob priliki preiskave je hladnokrvno izjavil, da so si na ta način zbrane svote denarja razdelili uradniki vsakodnevno po končanem uradovanju. Pri nas je že tako, da kaznujejo male krivce z velikimi kaznimi, velike pogope pa — to vemo iz triletnje izkušnje — kvečjemu premestijo, da potem na drugi strani pijejo narodno kri. To nam potrjuje slučaj Nepomučki.

d. Blažen nered v SHS. Kamor se ozreš, se ti reži nasproti: v „veliki“ zunanji politiki, v notranji večji politiki, a tudi v malih podrobnostih: par mesecev že vlada popolna nesigurnost v začetvi našega starega drobiža: tačas poštni uradi sprejemajo železne 20 vinarske novce z veljavo 20 v, ter nikljaste in pakfongovske 10 vinarske z veljavo 10 par; a povsod drugod te poslednje (rumene) zavračajo, oziroma sprejemajo le za 10 vinarjev. Za male reveže so sedaj pare toliko vredne —

kot za bogataše stotaki, pa morajo trpeti še pri teh parah izgubo! — Kde najde močno roko, ki bo tukaj napravila red?

Atentatorstvo po izbiri —

d. Atentatorjev je vedno več. Kakor ve povedati „Jutro“ iz Beograda, obstoji na osnovi preiskave o atentatu na regenta sum, da je tudi Radić zapleten. Preiskava se v tem pravcu nadaljuje, torej še ne bo tako hitro prišlo do procesa, lahko pa je, da se najdejo še druge vezi. Te atentatorske preiskave so sploh nekaj čudnega kot nekaki vulkani, danes nekaj na vso moč zaplapola, jutri pa je zopet vse tiho. Javnost čaka in strmi, danes velika senzacija, jutri pa vse že „skoro“ dovršeno, prej eskorte samih osumljencev od vseh mogočih strani, sedaj zopet samo 15 obdolžencev — do novega razkritja seveda — in lahko pride še tako daleč, da bo še vedno ta in oni „zapleten“. Začudenje nad to mistično „istrago“ se kaže posebno po beograjskih listih, kakor smo že zadnjič poročali. Stvar je res vse pozornosti vredna — minister policije je g. Pribičević, o katerem smo že vse mogoče brali v beograjskih listih. Najbolj značilno je pa to, da radikalni ne verjamejo „nevarnostim“, katere on razkriva, baže samo iz namena, da bi se kolikor mogoče dolgo držal na ministrskem stolcu. Če se mu to posreči, potem je pač nevarno za radikale, ki mu ne privoščijo ordena „Castne legije“, mogoče, da jih poskusi stlačiti v kriminal. Če se bo enkrat do dobra obdal z legijo tujih, plačanih elementov, Wranglovcev in raznih „dobrovoljcev“, lahko začne pohod na lastno pest, kot Wallenstein. Tudi v Sloveniji je že buknil plamen atentatorskih poskusov. Samostojni poslanec Majcen se vozi po cesti, ko pade strel. Sledu sicer ni nikjer, pa samo, da se je čul, je že dovolj, da govori „Ta' bor“ n. pr. o „klerikalnih hujskarijah“. Menda bi hoteli tudi za nas kako „zvezo“ in stike z atentati ali pa krakomalo za celo opozicijo v državi.

d. Atentat po nizki ceni. Minister policije Pribičević se je po zaslugi svoje dobre policije zopet ognil velike nevarnosti. V Zagrebu se je pripravljala atentat in policija je še ob pravem času našla človeka, ki je bil pripravljen, da ga ubije za nizko ceno 300 dinarjev. (To je pač po ceni, še bolj poceni pa so atentati, katere pripravljajo beograjski listi na njegov politični položaj, Moralne zausnice padajo na goste in na debelo in kakor ima g. minister dobro policijo, da mu varuje zdravje, tako ima tudi dovolj trdo kožo, da se ob tej plohi vsakovrstnih očitanj ter nezaupnic še vedno drži.

Srečna južna Srbija!

d. Rusko učiteljstvo v južni Srbiji. Pred komisijo ministrstva prosvete delajo ruski učitelji in učiteljice izpite, da dobe učiteljsko službo ponajveč v južni Srbiji. Daleč smo prišli. Rus nas straži doma med žandarmen in policijo, na meji proti Albanom in Madžarom, Rus poseđa po vseh mogočih uradih in sedaj naj še vzgaja našo nežno mladež in to še v krajih, kjer je domača, kulturna vzgoja najbolj potrebna, da zaceli rane vseh mogočih verskih in plemenskih hujskarij, ki so že toliko zla zadale. Iz domačega življa bi se dalo v dobri volji z nepristranskim in kulturnim vplivom poiskati dovolj dobrih vzgojiteljev mladine. Seveda, če se po Bosni in Banatu zapostavlja in preganja katoliško učiteljstvo, potem za razburkano južno Srbijo ne preostane drugega, kot ruski pandur in ruski učitelj. Kulturni svet je obsodil rusko-caristično mentaliteto, ki najde pri n. odprt teren in vsi protekciji Pribičevićevega policijsko-prosvetnega režima.

d. Baranjske begunce bodo nasečili kot poljedelce v južni Srbiji. Za to preselitev Barančev izdeluje ministrstvo za agrarno reformo poseben načrt. Barančji bodo našli v južni Srbiji čudne sosede — donške kozake. Sčasom bo južna Srbija dokaj pestro kolonizirana, ako jo bodo poleg Barančev in donskih kozakov še osrečili nekateri samostojni, ki se bodo preselili

iz Slovenije v Srbijo v posebni prenosljivih barakah, kakor je nasvetoval v „Krajevskem listu“ narodni poslanec Mrmoja.

Iz jugoslovan. kasarne.

d. Nesposobnost vojaške oblasti. Našo državo najbolj molze vojno ministrstvo ki zahteva milijarde in milijarde za ukrepitev militarizma. Najbi že bile te milijardske svote potrošene v vojaške svrhe, če bi se res tudi poznalo in videlo, da vojno ministrstvo in vojaška uprava res skrbita in gledata na red med vojaštvom in za zadostno preskrbo vojaških konj. Vendar moramo danes žalibog beležiti, da temu ni tako. Mariborska garnizija prireja dnevne in nočne vaje v sedanjem času po vinogradih mariborske okolice, kar se ni nikdar dogajalo pod avstrijsko vojno roko. Višji oficirji mariborske garnizije menda ne poznajo vinogradne kulture in se jim še menda niti ne sanja, koliko škode napravi samo ena četa, ako se podi po vinogradu, ko mehča grozdje. To je en slučaj o smislu vojaških bogov za vinogradno kulturo. Zvedeli smo tudi iz prav zanesljivega vira, da naša vojaška uprava kaže toliko „sposobnosti“ da je po slavonskih garnizijah že sedaj pokrepalo 60% vojaških konj. Novosadska občina se pravda z vojaško oblastjo, ker si je vojaštvo na tistem prilastilo večje množine krme v okolici mesta Novi Sad. Ako je vojna uprava že sedaj, ko smo šele začeli jesen tako poskrbela za prehrano eraričnih konj, kaj šele bo po zimi. Na drugo spomlad bomo imeli samo pešadijo — topove bodo pa vlekli ljudje. Milijarde se potrošajo za vojaštvo, vojaški konji se krepajo — in to vse se dogaja pod „žegnano“ roko sedanjega vladnega režima.

O Rusiji.

d. Kdo nas informira o Rusiji? Neki M. P. piše v „Balkanu“ št. 226, jako objektivni članek o ruskih listih, ki izhajajo v raznih državah. V Pragi n. pr. izhaja „Volja Rusije“ z deburcev pa v družbi samih židov, ki ruske blagajne in odnesel s seboj na Angleško. Okrog lista se sučejo judje menda že zato, ker je tudi Kerenški po materi judovskega pokolenja. V Berlinu je „Rulj“ pisan in financiran od dveh judov, v Parizu pa „Opšte delo“, pri katerem je sicer znani Burcev pa v družbi samih židov, ki reprezentirajo danes v Evropi pri vseh mogočih meščanskih listih in današnji Rusiji sovražnih diplomatih pravi „ruski“ narod — za mastno plačo seveda. Dobro je, da to vemo, ker le po izvorih si lahko razpolagamo mnogo gorostastnosti na račun pravega ruskega naroda.

Razne vesti.

Na ljudskem shodu na Humu pri Ormožu dne 8. septembra ob 11. uri bodo govorili naši poslanci o gospodarskem in političnem položaju, o davčnih bremenih itd. Ustanovi se tudi okrajna Zupanska zveza. Pridite! Agifirajte za obilno udeležbo!

d. Resnost samostojnega politika. Slavni laško-nemškotarski slabostonež Paskolo v Svečini je na dan 21. avgusta, ko bi se imel v St. Jurju na Pesnici vršiti Roškarjev shod (pa se je radi kraljeve smrti moral odložiti), govoril doma po Svečini: „hajt birti Georgen grault“ (danes bo pretep v St. Jurju). Menda je tudi nekaj kungoških pretepačev skušal tje spraviti. Kje so torej izzivači in napadalci?!

d. Cistimo in skrbimo za čast in ugled, g. nadučitelj Knaflič! Omenjeni gospod si je stavil kot nalogo skrbeti za čast in ugled učiteljskega stanu ter pozivlja proti nam na tožbo. Da mu damo še več prilike, objavljam sledeče: Ali je g. naduč. K. znano, da so v njegovem stanu ljudje, ki ne denuncirajo samo ljudi, temveč tudi pse? V šoli se je izpraševalo, pri kateri hiši imajo psa, ki ni priklenjen in nima nagobčnika. Pozna g. naduč. kot „odvetnik učiteljstva“ moža v UJU, ki se je pasje kledeplazno senčil v zarji habsburške slave? Mu je znan tip Cankarjevih „Hlapcev“, ki je zahteval vsako nedeljo „Bog ohrani“.

in je izdajal debela šolska „izvestja“, ki so bila več kot poniževalna klečepazenja pred „Franelom“ in Karlom. Sedaj zavzema mož odlično mesto kot zaupnik UJU! Za sedaj te tri slučaje. Prihodnjič nadaljevanje! Gospod nadučitelj Knaflič pa si naj naroči novo pero, da bo pisal pozive svojim tovarišem, nove podplate, da jih bo brusil pri uredništvih za imeni in vlagal pri Koderman tožbe in naj kar določi v to svrhu tedenske ure. Na svidenje pri borbi za čast in ugled!

d Na drž. ženskem učiteljsku v Mariboru se vrši vpisovanje za I. in II. letnik dne 12. septembra od 8. do 12. ure v poslopju bivšega ženskega deželnega učiteljskega na Zrinjskem trgu štev. 1.

d Državna dvorazredna trgovska šola v Mariboru. Sprejemni in ponavljalni izpiti se prične v ponedeljek, dne 12. t. m. ob 8. uri. Prijave za vstop v I. deški letnik se naj pošljejo najkasneje do 10. t. m.; za deški oddelček II. letnika se novih prijav ne sprejema več; 14. september je redni šolski dan. Druge podrobnosti so razvidne iz oglasa v šolskem poslopju, Zrinjskega trg 1-4.

d Na deški mešč. šoli v Mariboru se vrši vpisovanje dne 11., 12. in 13. septembra, vselej od 8. do 12. ure, dne 12. in 13. septembra pa po potrebi tudi od 14. do 16. ure. Morebitni izpiti so dne 14. in 15. septembra.

d Drž. realna gimnazija v Ptuj. Prijave za sprejemni izpit dne 11. t. m. od 9. do 11. ure v ravnateljski pisarni. Sprejemni, ponavljalni in naknadni izpiti dne 12. septembra ob 8. uri. Vpisovanje novih učencev dne 12. septembra od 10. do 11. ure v ravnateljski pisarni. Vpisovanje starih učencev dne 13. septembra od 10. do 11. ure, vsak v svojem razredu. Sprejem novih učencev v III. razred je omejen, ker ni dovoljena vzporednica.

d I. obrtna razstava v Mariboru v Götzovi dvorani se odpre dne 8. t. m. ob 9. uri predpoldne in bo odprta dnevno od 9. do 18. ure do dne 25. septembra t. l.

d Kongres dobrovoljcev. Udeležencem kongresa dne 8. septembra v Ljubljani je dovoljena polovična vožnja na državnih in južni železnici. Na državni kupijo cel listek, ki velja tudi za povratek, potrjen od odbora, na užitni dobijo takoj polovični listek na elastično legitimacijo. **Olažšava velja od 4. do 12. septembra.** Po prihodu naj se vsaki javi v društveni pisarni, Kodrmanova ulica 3. — Odbor.

d Voj. vet. društvo pri Sv. Benediktu v Slov. gor. Je na svojem občnem zboru dne 7. avgusta t. l. sklenilo, da se razdruži in društveno premoženje porazdeli.

d Letošnje vino v Halozah. Nekdo je poročal v „Straži“ od 31. avgusta o letošnji letini. Poročilo ni povsem natančno. Kar se tiče poljskih pridelkov (koruze, ajde, repe, zelja, korenja) mu potrdim, nikakor pa ne kar dostajajo vinogradi. Poročevalec namreč piše, da „bo vina malo in še to bo kislo“. To ni res! Vina res ne bo posebno veliko, bo pač srednja letina glede množine, na vsak način pa

bo prvovrstna. Gotovo je, da bo vino boljše, kakor lanskega leta. Grozdje je zdravo in je že sedaj sladko. Najboljši dokaz, da že sedaj ponujajo vinski kupovaci od trsa 18—20 K za liter.

d Zopet en komunističen poslanec pod ključem. Sarajevski komunistični poslanec Gjuro Djaković se je vrnil minuli teden preko Bolgarske iz Rusije in je došel peš do Niša, odkoder je nameraval z vlakom v Beograd. Nišu je zvedel, kako postopa sedanja vlada s komunističnimi poslanci, in se je hotel vrniti nazaj v Rusijo. Na povratku so ga pa aretirali v brezopalančnem okraju, ga odvedli v Piro in od tamkaj pa v Beograd.

Slovaška ljudska stranka pod vodstvom Hlinke se poteguje z vso odločnostjo za avtonomno Slovačijo. Slovaška ljudska stranka je sklenila, da ne bo tako dolgo sodelovala pri vladi, dokler jej ta ne zagotovi, da dobe Slovaki popolno avtonomijo.

d Lastnemu otroku glavo odrezala. V vasi Engendorf na Bavarskem je šla kmetica Scharinger s koso travo kositi. Vzela je seboj svoja dva otroka v starosti 6 in 4 let. Mati je kosila, otroka sta pa tekala po trati. Vsled velike vročine sta se otroka vlegla v visoko travo in zaspala. Hipno je en otrok grozno zakričal. Mati je svojemu šestletnemu otroku s koso popolnoma odrezala glavo od trupla. Tudi svojega štiriletnega otroka je s koso težko poškodovala.

d Ptolemejsko palačo so izkopali. Ob priliki gradnje novega hidrobiološkega muzeja v Aleksandriji so našli rimsko cesto v širini šestih metrov. Razen tega so izkopali kolonado neke palače in razne mozaike, ki predstavljajo panterje, hijene, gazele in mitološke zveri, napol ptice, napol levi. A našli so tudi kanal, ki vodi v morje. Učenjaki trdijo, da so to ostanki kraljevske palače Ptolemejev, zgrajeni 2 stoletja pred rojstvom Kristusovim. — Mozaike so izdelali Grki.

d Vrednost denarja. Ameriški dolar stane 179—179,80 naših kron, za 100 avstrijskih kron se plača 17—18, za 100 čehoslovaških kron 211, za 100 nemških mark 208 in za 100 laških lir.

Iz Maribora.

m Minister dr. Kukovec vabi mariborske demokrate na demokratični večer v veliko dvorano Narodnega doma ob 8. uri zvečer. Da g. minister ne bo doživel blamaže, prosimo mariborske somišljenike, da se udeležijo njegovih ponočnih političnih izvajanj z družinami vred. V Celju so bili vabljeni na Kukovec večer vsi demokrati, tje do 18. leta, a v Mariboru bodo lahko poslušali njegov evangelij tudi otroci v pomanjkanju odraslih. Kako skromen postaja naš dr. Kukovec, ki se hoče v prihodnje okleniti gesla: Pušite malčke k meni!

m Mariborski fašizem. Vandalsko divjaštvo fašistov obsoja celi svet, samo mariborska policija se ne zmeni za početje mariborskih fašistov. Teroristični nastopi raznih vedno alkoholiziranih divjakov Škorjancev in Jakličev

že vsem mariborskim gostilničarjem in kavarnarjem ter trezno mirnemu občinstvu tako presedajo, da bodo seglo po samoobrambi, ako ne bo nastopila policija proti izzivanju, pikanju, zmerjanju in razbijanju mariborskih fašistov pod generali: Škerjanec, Jaklič in Sarh. Trezen in pošten človek že ne sme v Mariboru v nobeno gostilno ali kavarno da ne bi bil izpostavljen šikanam zgoraj omenjenega alkoholno-surovega trifolija. Po Mariboru se govori, da prizanaša policija radi tega fašistom razgrajajem, ker je v društvu teh divjakov vpisanih tudi dokaj mariborskih policajev. Na fašistovska generala Škorjanca in Jakliča pa opozarjamo tudi obratno ravnanje južne železnice, naj premesti te nočne Sokole tje kam ob italijansko mejo, da si bodo ohladili prevročo kri ob italijansko fašistovskih batinah. Maribor pa si ne bo pustil dopasti, da bi ga dan na dan in noč na noč terorizirala peščica na narodni spas pijanih razgrajajem in fašistovskih pretepačev.

m Tri mariborske armade. V Mariboru smo srečni. Imamo celo armado policijskih stražnikov, bataljon detektivov in trumo fašistov. Poslednji stojijo pod poveljstvom železničarja g. Škerjanca, ki se je svoj čas v Primorju nazival — „Skerianiz“. Ta gospod Škerianiz v družbi z nekim Sarhom, železničarjem Jakličem, eksekutorjem Černelom dela po Mariboru kravale posebne vrste. Pred tem človekom in njegovo družbo, ki se deklarira po gostilnah in kavarnah kot „edini pravi narodnjaki“, nimaš miru ne na ulici, ne v kaki gostilni ali privatni hiši. Slavna policija je seveda pri vsem tem gluha in slepa. Saj so Škerianiz in njegovi oprode imuni. Ti znajo uganjati neumnosti vseh vrst, smejo zdražbariti, smejo uprizarjati pretepe, vse to jim je dovoljeno, saj so včlanjeni v družbi mariborskih „fašistov“ katerin načeljuje znani jurist.

m Kdo bo za Voglarjem predsednik mariborske stanovanjske komisije? „Slovenec“ je prinesel vest, da bo sledil Voglarju na stanovanjskem uradu kot predsednik bivši vladni komisar dr. Poljanec, ki je tudi demokratske žlahte prvega kolena. Poljanca menda ne morejo prav rabiti pri okrašenem glavarstvu, pa so mu ponudili mesto, kjer bo deloval po debelih ukazih dr. Kodermana.

m Redna seja mariborskega obč. sveta se vrši v torek, dne 6. septembra t. l., ob 18. uri v občinski posvetovalnici.

Orlovski vestnik.

d Mariborski Orel. Skupna vaja z godbo obeh odsekov in obeh krožkov bo v soboto ob 5. uri popoldne na samostanskem vrtu. Vsi bratje in vse sestre, ki nastopijo v Bistrici, so se vaje dolžni udeležiti. Bog živi!

d Bratje in sestre, ki gredo v Ljutomer, naj se nujno zgledajo v torek ob 5. uri popoldne v tajništvu SLS, Cirilova tiskarna, pri okrožnem tajniku! Bog živi!

d Naraščaj! Naraščajska telovadba odpade do začetka šolskega leta,

ker se telovadnica sruši. Začetek telovadnih ur bo se objavil v orlovskem vestniku. — „Orliča“ 5. številko, in kateri še niso dobili 4., dobijo vsi naraščalniki v torek ob pol 6. uri popoldne v tajništvu SLS pri vaditelju Krambergerju. — Obenem se bodo sprejemali novi naročniki. „Orliča“ bo v prihodnje obsežnejši in bo stal za celo leto samo 2 dinarja. Starši naročite ta list za svoje male! Se vi boste imeli veselje z njim! Ker pa se ima „Orliča“ boriti s precejšnjimi denarnimi težkočami, prosimo vse brate podporne člane, da vsak po svojih močeh daruje nekaj in s tem pripomore, da bo „Orliča“ lahko izhajal tak, da bodo imeli otroci z njim res veliko veselje. Kramberger, vaditelj naraščaja.

d Vsem odsekom mariborskega orlovskega okrožja. Iz Maribora se odpeljejo člani in članice na tabor v Slovensko Bistrico z vlakom ob pol 6. uri zjutraj. Odseki severno od Maribora naj pridejo mogoče že zvečer. Stanovanje si morajo preskrbeti sami. Odseki ob progi Maribor—Pragersko vstopijo na jutranji vlak. Odseki južno od Slov. Bistrice se pripeljejo skupaj z ljubljanskim vlakom. Spored je isti, ki je bil razglašen za 21. avgust. Zjutraj bo v Slov. Bistrici shod SLS. Skupen odhod iz Slov. Bistrice bo ob 9. uri zvečer.

d Izkaznice za polovično vožnjo po železnici naročite naravnost pri Orlovski zvezi, če jih nima bližnji odsek ali okrožje. — Izkaznice za obed (po 12 K) lahko naročite pri tajniku mariborskega okrožja, Cirilova tiskarna, Maribor. — Agitirajte za obilno udeležbo! Bog živi!

d Orlovski tabor v Mariji Nazarij pri Mozirju se ne more vršiti v nedeljo, dne 11. septembra t. l., kakor je bilo nameravano, in sicer vsled epidemije.

Dijaški vestnik.

d Načelnikom pododborov celjske podružnice SDZ! Tovariši načelniki, ki dosedaj še niso poskrbeli za zbiranje knjig, znamk in denarnih prispevkov, naj to nemudoma storijo! Uverjen sem, da ni med vami tovariša, ki bi počitnice prespaval in ne storil svoje častne dolžnosti, ki si jo je prostovoljno naložil. Da bo podružnici omogočeno prihodnje počitnice prirediti kakšen večji soc. tečaj za člane ozir. kakšna druga poučna predavanja na deželi, naj pododbori že sedaj skrbijo, da naberejo za ta namen potrebnih denarnih sredstev. Tozadevne in druge predloge pošljite do 10. oktobra na naslov: Trogar Dolfe, cand. iur., Soštanj. Na delo pododbori! Ko dobimo poročila od vseh, objavimo ime najvestnejšega pododborja. Bog živi! — Predsednik.

Dopisi.

Umrl je v Rošpohu v nedeljo g. Karl Vodenik, gostilničar in posestnik. Pogreb bo v torek, dne 6. septembra ob 4. uri popoldne od hiše žalosti v Kamnico, kjer se bo brala sv. maša zadušnica v sredo ob 6. uri zjutraj.

Gladiatorji.

Prva knjiga. — Eros.

(13. nadaljevanje.)

„Barbar je, to vem, ujela sem njegovo kupo izreko — ampak malo jih imam v Rimu, ki bi bili take silne postavbe! Vrat kakor stolp iz marmorja, roke in ramena kakor Herkulova tam dol v tvojem vestibulu“, obraz, ah — dvakrat lepši kot Periklejev, ki ga nosiš na vratni verižici, kodri zlati, čelo kakor mleko in oči —“

Ustavilo se ji je, za trenutek ji ni prišla nobena primera na misel, a tu di sapa ji je zmanjkalo.

„No —!“

Valerija je poslala z leno pozornostjo, dremajočimi očmi, usta se se ji napol odorla in kri ji je rahlo poharvala lice.

„Kake so bile njegove oči — Mirina?“

„Ah —! Bile so modre, kakor je modro nebo v Kampanji ob času trgatvo, sinje so bile, kakor popoldansko morje ob visokih zidovih Estije, — in

* Lopa v notranjih prostorih rimske hiše.

venčar so se zablistale kakor strela ko so zrle na uboga Automedonta! Čudno, da se fant ni ustrašil! Jaz bi se ga gotovo, če bi me takole pogledal — ampak ti-le brezstidni vozači, nikogar se ne bojijo!“

„Ali je bil last mojega sorodnika več to prav zanesljivo, Mirina?“ je vprašala Valerija z izbrano brezbriznostjo in ne da bi se bila samo premaknila iz svoje malomarne udobnosti. —

„Prav nobenega dvoma ni o tem, gospa“, je odgovorila sobarica in gotovo bi še bila nadaljevala svoj priljubljeni predmet, ko vstopila je sužnja in javila, da čaka zunaj Hipija, umirovljeni gladiator.

„Ali bi Valerija bila pri volji, da začne s svojo telovadno uro?“ Pa Valerija je za danes odklonila. Obsedela je pred ogledalom s povešenimi očmi, ni je mikala več dražestna slika, ki jo je zrcalila srebrna plošča.

Važne in zanimive so morale biti njene misli, da je bila tako zelo zatopljena vanje —

V.

Eska.

Ne vedoč, da je že vzbudil v Valeriji zanimanje in občudovanje v Mi-

rini, je stopal med tem britanski suženj proti forumu in užival prizore živahnih ulic s čuvstvi človeka ki mu ni treba imeti posebne brige za to, kar se godi krog njega.

Njegov gospodar mu je puščal skrajno popolno svobodo. Zato je imel časa dovolj na razpolago, ako si je hotel ogledovati najživahnije mesto vsega takrat znanega sveta in ga primerjati z mirno priprostostjo svojih mladostnih dni, ki so se mu zdeli kakor sanje, tako daleč so že bili za njim.

Trg se je praznil, meščani so odhajali na svoje domove k obedu. Seveda, pravi meščani, plebejci, so bili le redki v vrveči množici. Največ je bilo sužnjev, ki so hoteli na razne posle po naročilu svojih gospodarjev, sužnjev vseh barv in vseh narodov, od skandinavskega orjaka z modrimi očmi in viharajočimi rumenimi kodri, pa do drznega Etiopca z debelimi ustnicami in volnenimi lasmi.

Značilna prikazen tiste dobe pa so bili oproščenci, v svobodo puščeni sužnji, ki so jih tudi kliente imenovali. Oproščenci so spremljali svojega gospodarja — patrona — po pravici — kadar je šel na ulico in čim večji je bil trop oproščencev in klientov, —

tem vplivnejšega je veljal patron.

Razmerje med patronom in klientom je bilo vir kričečih pregreh in hudobij v tedanjem Rimu. Sicer pravno svoboden je bil oproščenelec še vedno zelo odvisen od svojega gospodarja. Ta mu je dajal hrano, obleko, denar itd., ter kril njegove prestopke k svojim mogočnim vplivom. Zato pa je moral biti klient-oproščenelec poslušno orodje v rokah svojega brezvestnega patrona in je — mnogokrat le prerad — žrtvoval svoje moči, svojo čast in svoje poštenje njegovim muham in njegovemu poželenju.

Tudi sedaj je jih je srečaval Bratanec, ko so pokorno hoteli po raznih naročilih, dostikrat takih, da bi težko prenesla dnevno luč.

Poleg teh običajnih oseb so polnili forum in bližnje ulice najrazličnejši tujeiz vsi delov rimskega cesarstva: Galijec v svoji kratki, tesni obleki, Part s svojo koničasto ovčjo kapo Medijec v širokih svilenih hlačah, bosopeti, v črno oblečeni Zid, ponosni Španec, priliznjeni Egipčan, in med vsemi temi si našel tam, kjer je bila gnječa največja, gladkega in gibčnega Grka.

Dalje prihodnjič.

Ministrstvo financ kralj. Srbov, Hrvatov in Slovencev

7% državno investicijsko posojilo l. 1921 v iznosu Din. 500,000.000—

POZIV NA VPIS

Minister financ kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev na temelju Uredbe z dne 27. junija 1921
Dšt. 7941 vzakonjene s členom 130 Ustava pozivlje na vpis

**7% državnega investicijskega posojila v nominalnem znesku
Din. 500,000.000.**

To posojilo je investicijsko ter se bo porabilo izključno v svrhu splošnega dobra, kakor: popravilo, izvršitev in razširjenje železniškega prometa, stavbo novih in dovršenje započetih železniških prog, napravo in popravila pristanišč, cest, potov itd.

Nominalni iznos je Din. 500,000.000 izdan al pari v kosih po Din. 100, 500, 1000, 5000 in 10.000 v 50.000 serijah po 100 števil, obresti so 7% na leto ter se izplačujejo dekurzivno brez vsakega odbitka v polletnih kuponih in to 15. marca in 15. septembra vsakega leta pri vseh javnih blagajnicah in zato pooblaščenih denarnih zavodih brez odbitka kakršnega koli davka, koleka in takse.

Prvi kupon se izplačuje 15. marca 1922. V teku 10 let se to posojilo ne more konvertirati, niti v tem času obrestna mera znižati. V slučaju, da se posojilo po preteku 10 let konvertira, mora se imejteljem obveznic ponuditi izplačilo v nominalnem iznosu.

Posojilo je amortizacijsko ter se izdaja na 50 let. Amortizacija počinje 4 leta po emisiji ter se vrši enkrat na leto pri Generalni direkciji državnih dolgov z žrebanjem ali odkupom

po določenem amortizacijskem načrtu, ki je na obveznici natisnjen. Posojilo je zavarovano z hipoteko, a potrebna vsota za anuitet (obresti in amortizacijo) stavi se bo vsako leto v budget (državni proračun), za pokritje pa bodo služili pred vsem dohodki dotičnega investicijskega objekta.

Kuponi zastarajo 5 let potem, ko so zapadli, a izžrebane obveznice 30 let po žrebanju.

Posojilo bo kotirano na vseh domačih borzah.

Obveznice tega posojila so ravnopravne ostalim državnim obveznicam, uživajo pupilarno varnost, morejo se polagati kakor kavcije, upotrebljavati za fonde, ustanove, depozite pri vseh javnih blagajnah in privatnih podjetjih.

Obveznice se morejo lombardirati pri Narodni banki kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev ter njenih podružnicah po zakonskih predpisih.

Obveznice in kuponi tega posojila so prosti vsakega sedanjega in bodočega davka in doklade, kakor državnih tako tudi ostalih (oblastnih, okrožnih, srezkih in občinskih), kakor tudi vseh taks in pristojb v kraljevini.

Vpis se bo vršil od 1. do 30. septembra 1921

pri vseh denarnih zavodih Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev pod zgoraj navedenimi pogoji (za vsakih 100 Din. obveznice Din. 100 v gotovini). Za kontrolo porabe tega posojila se bo izvolil posebni parlamentarni odbor.

BEOGRAD, meseca julija 1921.

Minister financ: **Dr. Kosta Kumanudi l. r.**